

художньої творчості; це форма мислення у мистецтві і засіб відображення і моделювання дійсності, якому властиві окремі специфічні риси. Предметна композиція будується на основі зображення конкретних предметів та характеризується наявністю головних ознак композиції. До предметних композицій належать: композиція натюрморту, композиція портрету, композиція пейзажу, композиція сюжетної картини.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт освіти // *Початкова школа*. №1. К., 2001. С. 28-54.
2. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти: Навчальний посібник. 2 вид. К. : Вища школа, 2002. 191 с.
2. Костенко Г. В. Основи композиції та тримірного формотворення. Навчальний посібник. Харків : ХДАДМ, 2003. 256 с.
3. Урсу Н. О. Золотий перетин у композиції / *Зб. наук. праць КПДПУ*. Кам'янець-Подільський, 1997. Вип. 3. С. 61–63.
4. Яремків М. Композиція: творчі основи зображення. Навчальний посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. 112 с.

Перчеклій Микола,

викладач Комунального закладу
початкової спеціалізованої освіти
«Мистецька школа №16»,

Перчеклій Світлана,

викладачка Комунального закладу
початкової спеціалізованої освіти
«Мистецька школа №16» (м. Одеса)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ РОЗВИТОКУ ВИКОНАВСЬКОЇ ТЕХНІКИ БАЯНІСТА / АКОРДЕОНІСТА В МИСТЕЦЬКІЙ ШКОЛІ (ЕЛЕМЕНТАРНИЙ ПІДРІВЕНЬ)

***Анотація.** Проаналізовано питання постановки виконавського апарату баяністів / акордеоністів – посадка музиканта, положення музичного інструмента під час виконання різноманітного за складністю*

репертуару, взаємодія інструмента та корпусу виконавця, положення правої та лівої рук на клавіатурі тощо, а також засвоєння технологічних прийомів інструментальної гри, що є найважливішою складовою навчального процесу музикантів-початківців.

Ключові слова: *баян / акордеон, виконавський апарат, музичне мистецтво, педагог, учень.*

Сучасне інформаційне суспільство характеризується певними особливостями функціонування. Актуальним на сьогодні у мистецькій педагогіці є прилучення молодого покоління до музичної культури, ознайомлення з кращими зарубіжними та вітчизняними музичними зразками, зокрема інструментальними. Постає питання зацікавлення дітей здобувати мистецьку освіту, опановувати музичні інструменти, зокрема баян / акордеон. В сучасних умовах мистецька школа є однією з основних баз формування музичної культури особистості. Індивідуальний підхід до учня з врахуванням його обдарованості, музичних здібностей, пам'яті, уваги, витривалості забезпечить позитивний результат музичної діяльності.

Для успішності навчання необхідні наступні умови:

- фізична готовність;
- психічна готовність;
- мотиваційна готовність (здатність і бажання учня навчатися і змінити ігрову діяльність на навчально-пізнавальну).

При оволодінні музичним інструментом перш за все необхідно зупинитися на головних складових питання постановки виконавського апарату, що передбачає:

- посадка учня-баяніста / акордеоніста;
- положенням його рук, ніг, корпусу під час виконання;
- положення музичного інструмента виконавця стосовно корпусу;
- положення правої та лівої рук виконавця на клавіатурі під час виконання.

Головним принципом постановки, який також стосується практично

всіх виконавців-інструменталістів, є зручність, комфортність у взаємовідносинах між музикантом та його інструментом. Адже, для можливості достатньо вільного опанування виконавцем свого інструмента, йому необхідно, перш за все, зручно сидіти на стільці і зручно тримати свій музичний інструмент. Саме це сприяє якісній роботі над звуком, керуванню міхом, майстерності фразування, використання різноманітної динаміки і штрихової палітри.

Однією з найважливіших складових постановки виконавського апарату баяніста та акордеоніста є відповідна посадка музиканта, що передбачає сидіння на передній частині переважно твердого стільця (оскільки м'який стілець не надає необхідного відчуття опори). Суттєвою є й висота самого стільця, яка має бути такою, щоб коліна виконавця знаходилися паралельно підлозі. У такому положенні баян або акордеон не «сповзатиме» нижче, а тому не створюватиме незручності під час звуковидобування.

Суттєвим чинником вищезгаданої постановки є положення ременів інструмента, що мають бути не занадто тугими, але й не дуже вільними. Так, лівий ремінь, коротший за правий, міцніше притискає інструмент до корпусу виконавця, проте правий – навпаки, дещо вільніший, щоб гриф баяна міг опиратися на праву ногу виконавця (при цьому спину слід тримати рівно). Міцне утримання інструмента на колінах виконавця надасть змогу баяністові успішно вирішувати завдання звукодобування, не відволікаючись на фіксацію інструмента (що особливо важливо під час гри на «стиск» – гриф баяна, спираючись на праву ногу виконавця, забезпечить дуже важливе відчуття опори для інструмента).

Конструкція грифу баяна або акордеона та система розміщення клавіатури надають можливість виконавцеві повною мірою використовувати природну гнучкість правої руки, яка має вільно рухатися, не порушуючи музичну тканину і «дихання» мелодії. Усе це стосується і постановки лівої руки, яка, окрім безпосередньо гри на клавіатурі, здійснює ще й міховедення. Саме тому ліва рука має достатньо міцно триматися між корпусом

інструмента та лівим ременем, що уможливить не тільки непомітний «розтяг» та «стиск» міха під час виконання, але й забезпечить якісніше філірування звуку.

Слід також зважати на те, що потужніша динаміка ускладнює пересування лівої руки вздовж клавіатури. Ця обставина зумовлює уважне спостереження за рухом лівої руки та відчуттям свободи у виконавському процесі.

З перших кроків музикування на інструменті, перших спроб видобування звуку необхідно наполегливо працювати над пошуком такого варіанта аплікатури, який має бути для виконавця не тільки зручним, не тільки зберігати в процесі виконання музичних творів природне положення рук, але й допомагати виконавцеві успішно вирішувати складні завдання голосоведіння, фразування, балансу звучності.

На жаль, багато учнів безвідповідально ставляться до підбору аплікатури, користуються у своїй роботі незручною аплікатурою, яка порушує логіку розвитку музичного твору. Найчастіше це трапляється саме тому, що з самого початку набуття навичок гри на музичному інструменті питанню, підбору логічно виправданої аплікатури, на жаль, не приділялося необхідної уваги. Безумовно, кожен виконавець має підбирати власну аплікатуру, з урахуванням фізіологічних особливостей побудови своїх рук.

Якість міховедення – один з найважливіших показників рівня виконавської культури баяністів та акордеоністів. Змінювати напрям руху міха необхідно непомітно, не порушуючи логіки розвитку музичного твору. Найкраще повертати міх під час фразувальної цезури. Але, як свідчить практика, не завжди існує така можливість і не завжди це зручно робити, наприклад – під час виконання поліфонічних творів або досить тривалих музичних фраз на legato. У таких випадках змінювати напрям руху міха необхідно дуже швидко, але без поштовху, не допускаючи розриву звучності. Дуже важливо також повністю дослуховувати тривалість звуку перед зміною напрямку руху міха.

Від правильного, художньо доцільного руху міха залежать також усі відомі засоби звуковидобування, зокрема штрихи. Щонайменша зміна характеру руху міха автоматично змінює динаміку та довжину звука, його характер. Але багато в процесі звуковидобування залежить і від роботи правої та лівої рук виконавця – вправної роботи його пальців, атаки звука та художньо-емоційної складової музичного матеріалу.

Необхідно зазначити, що кожен штрих має багато різновидів, між якими – шкала ледь помітних відтінків. Кількість засобів контактування пальців виконавця з клавіатурою баяна чи акордеона є безмежною, особливо в поєднанні з тим або іншим характером руху міха, так і безліч варіантів звучання певного штриха.

Отже, початковий період навчання на баяні / акордеоні – це складний процес засвоєння та вдосконалення навичок і технічних прийомів як необхідних складових набуття музичного професіоналізму. Проте навчання – це завжди й процес творчого пошуку, знаходження та відпрацювання нових, досконаліших елементів музичної виразності, які можна лише відчувати інтуїтивно, оскільки перебувають вони на рівні підсвідомості, інтуїції виконавця. Тому в кожному конкретному разі виконавцеві необхідно знаходити такі засоби звукодобування та філірування звука, які б сприяли найдосконалішому вирішенню учнем-баяністом (акордеоністом) складних художньо-виконавських завдань.

Перспективним напрямом подальших досліджень означеної проблеми є висвітлення шляхів опанування музичного матеріалу та подальшого розвитку й удосконалення виконавського професіоналізму під час систематичної та кропіткої самотійної праці учня. Це актуалізує питання здійснення самоконтролю (знаходження помилок і недоліків у своїй роботі) та наполегливої праці над виправленням помилок.

Список використаних джерел

1. Андрійчук П. О. Техніко-виразальні особливості сучасного баянного виконавства / *Молодий вчений*. 2017. №10.

2. Горенко Л. Робота баяніста над музичним твором. Київ : Муз.Україна, 1982.
3. Костогриз О. М. Методика викладання гри на баяні (акордеоні). Початковий етап навчання. Київ, 2004.
4. Корчевна О. С. Формування виконавської культури баяніста та основні методико-педагогічного досвіду. Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського.

Погорєлова Ольга,
викладачка Лубенської мистецької школи
(м.°Лубни)

ПІДГОТОВКА ДО ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ: ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИЙ ЕТАП РОБОТИ НАД МУЗИЧНИМ ТВОРОМ

***Анотація.** У статті розглянуто психологічні аспекти публічного виступу в процесі навчання юних музикантів та методи подолання сценічного хвилювання, подано теоретичний аналіз проблем емоційної саморегуляції музично-виконавської діяльності учнів музичних спеціальностей.*

***Ключові слова:** публічний виступ, сценічне хвилювання, психологічна підготовка.*

Публічний виступ – важливий момент у творчому житті виконавця, підсумок тривалої роботи митця над твором. З самого початку навчання учень повинен звикати до того, що виступ – це серйозна справа, за яку він несе відповідальність перед слухачем, перед автором твору, перед самим собою і перед своїм педагогом, і разом з тим це – свято, найкращі хвилини його життя, коли він може отримати величезне художнє задоволення. Те, що засвоєно дитиною на певному етапі його розвитку, повинно бути без втрат або з мінімальними втратами, представлено на сцені.